

Zwarte dozen in een Vriezenveense wei

In de tweewekelijkse rubriek over architectuur in de regio aandacht voor een opvallend gebouw in een Vriezenveens weiland.

Het is een van de meest naar-geestige woonhuizen die er de afgelopen jaren op het Twentse platteland zijn gebouwd. Zelfs een crematorium of een Duits oorlogsmonument kan niet meer zwaarmoedigheid opwekken dan deze gitzwarte architectonische schepping in het buitengebied van Vriezenveen.

Hoe dit bouwwerk op deze plaats terecht is gekomen, mag gerust een raadsel heten. Is het - als de kaaba - uit de lucht gevallen of, omgekeerd, uit de grond omhooggekomen, als een blok ongenaakbaar graniet uit prehistorische hollen in dit onherbergzame veengebied dat de Weitemanslanden heet?

Toch wijst veel erop dat het door mensen is gemaakt. Rechte lijnen, rechte hoeken en een joekel van een parkeerplaats: hier zijn ontwerpers aan het werk geweest, stratenmakers en bouwvakkers. Je ziet het ook voor je, op deze eenzame plek in de wei onder een loodgrijze hemel, modderige

BOVEN HET MAAVELD

door Houtart Houtart

wegen, zompige plassen, betonmolens die de illusie van rust op deze plek verstoren.

Want rustig is het hier, vlakbij de Kooikerplas in Vriezenveen. Veel mensen wonen er niet. Een paar boerdertjes aan een rechte weg met bomen, grotendeels in eigendom van de graaf van Almelo. Land, ontgonnen in de vorige eeuw en vooral nog heel erg leeg.

Het huis - of beter gezegd het conglomeraat van zwarte dozen dat daarvoor door-gaat - ligt letterlijk in het niks. Een groen weiland, met in de verte een opdoemend natuurgebied. Nergens in het ontwerp wordt er ook maar enigszins blijk van gegeven dat de omgeving hier wel eens gevoelig zou kunnen zijn. Integendeel, qua kleur, vorm en maat is dit huis een verschijnsel op zichzelf, een geïsoleerd en wezensvreemd element in een omgeving waar je op z'n zachtst gezegd toch al niet

vrolijk van wordt. Wie er min of meer toevallig met de auto passeert, heeft de neiging onmiddellijk te stoppen. De gedachte aan een woonhuis is het niet de eerste die zich opdringt. Eerder die aan een representatief gebouw, een verdwaald bedrijfspand of de toegangspoort tot een nader aan te leggen militair oefenterrein. De architect (ZECC architecten) heeft er conform de heersende mode zichtbaar naar gestreefd zijn ontwerp een sculpturale uitstraling te geven. Afgaande op het resultaat, is hij daarin ook geslaagd.

Dat het om een huis gaat, blijkt pas bij nadere bestudering. Het bestaat uit een abstracte platte doos, met haaks daarop op de verdieping twee andere container-achtige dozen waarin de slaapkamers zijn ondergebracht. Opvallend zijn vooral de forse dakoverstekken, groot genoeg om met de hele buurt overdekt aan de barbecue te kunnen gaan. Een echt afgewerkte indruk maakt het geheel echter niet. Integendeel, het bouwwerk - met het bobbelende zwarte zink op de gevels boven - lijkt eerder een bouwpakket: kant en klare delen die te Vriezenveen ('of all places') in elkaar zijn gezet.

Wellicht zal het er voor de bewoners plezierig toeven zijn. Met het oog op het uit-

zicht op het achterliggende natuurgebied zitten ze eerste rij. Er is onder de platte daken ongetwijfeld ook veel ruimte en licht, al kan dat op geen enkele manier de sombere indruk wegnemen die aan de buitenkant overheerst.

Met een beetje goede wil had dit huis in de stad nog wel ergens gepast. Sculpturale architectuur heeft ruimte nodig, maar dan bij voorkeur in een stedelijke context, zoals een ruitersstandbeeld ook bij voorkeur past op een plein. Het zou bijvoorbeeld niet misstaan in het luxere deel van een Vindex-locatie, naast andere architectonische statements zoals die tegenwoordig door ontwerpers graag worden afgegeven.

Op het platteland levert dit bepaald niet onbescheiden architecten-kunstje voorlopig echter slechts een bijdrage aan wat - terecht - de 'verrommeling van Nederland' is genoemd. Langzaam maar zeker wordt de schaarse vrije ruimte die ons nog rest, volgebouwd. Het platteland verdwijnt, de stad rukt op.

Als dit het nieuwe bouwen is op het platteland, dan dreigt er echt iets goed mis te gaan met dit land.

Villa Vriezenveen, Weitemanslanden.
ZECC Architecten (Utrecht).